

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
Holmens Kanal 20
1060 København K

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

kfe@ens.dk & jsju@ens.dk

Høringssvar til udkast til to bekendtgørelser vedr. bæredygtighed m.v. for biomassebrændsler og flydende biobrændsler (journalnummer: 2020-5896)

Det er positivt, at Danmark får implementeret VEII direktivet til sikring af bl.a. bæredygtighed af biomasse anvendt til energi. Anvendelse af biomasse til energi er ofte kritiseret for ikke at være bæredygtig energiproduktion, og Landbrug & Fødevarer hilser det derfor velkomment, at der skabes klarhed over bæredygtighed af den anvendte biomasse. Det er samtidig med til at sikre ensartethed på området i EU, lige vilkår på markedet og for anvendelsen af biomasse til energi.

Landbrug & Fødevarer er dog kritiske over for, at der nu indføres ekstra bæredygtighedskrav til landbrugsbiomasse. Biomasse fra landbrugsarealet er allerede underlagt en omfattende regulering af alle aktiviteter, der sker på arealet og de sikrer efter vores vurdering at biomassen kan betragtes som bæredygtig. Med denne nye regulering tilføjer man et ekstra lag regulering på arealet, som baseres på, hvad produktet eller restproduktet skal benyttes til og med en *ikke* landbrugsfaglig styrelse som myndighed. Det er uhensigtsmæssigt.

Der indføres bæredygtighedskrav til en ny gruppe af biomasse med bekendtgørelsen og Håndbogen. Det vil kræve et stort arbejde at få indrettet enkle systemer med henblik på overholdelse af de nye krav. Landbrug & Fødevarer deltager allerede i arbejdet med at skabe disse enkle systemer, og vi bidrager fortsat gerne i samarbejde med Energistyrelsen om dette i den kommende periode.

Vi ser dog med stor alvor på, at et flertal af politikere i Folketinget har besluttet, at der også på dette område skal overimplementeres i Danmark, bl.a. med træ fra ikkeskov. Det giver større omkostninger til det danske erhvervsliv end nødvendigt ud fra EU's krav og bidrager negativt til den danske konkurrenceevne.

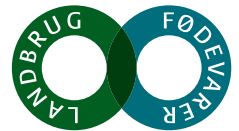
Derudover giver det helt overordnet ikke mening. Hvis f.eks. et levende hegn af dyrkningstekniske årsager skal nedlægges, ændrer det ikke noget med et særligt dansk genplantningskrav, da det ikke vil ændre på beslutningen om at fjerne hegnet.

Generelt bør det bemærkes, at bekendtgørelserne bærer præg af at være implementering af et direktiv. Det ses ud fra en række oversættelser direkte fra engelsk, uden skelen til hvilke termer der anvendes i Danmark på området. Det gør det vanskeligt at sikre sig overholdelse af reglerne.

Det gælder f.eks. i bekendtgørelsens kapitel 2, hvor definitioner af naturtyper skaber forståelsesmæssige vanskeligheder. Der bør benyttes danske termer, uanset at listen så måske bliver længere eller kortere end i VEII-direktivet.

Et andet eksempel på udtryk der ikke anvendes i Danmark er "forgæret naturgødningsfermentat", der kan oversættes til "afgasset husdyrgødning".

Energistyrelsen opfordres derfor til at gå materialet igennem og sikre, at der anvendes danske termer, hvilket vil bidrage til at lette forståelsen af direktivets hensigt.

Det er rigtig positivt med udgivelse af Håndbogen sammen med reguleringen. Desværre bærer Håndbogen præg af en opbygning, der er tænkt ud fra et regulatorisk synspunkt. Når nu der bruges kræfter på at lave en håndbog, kunne den med fordel opbygges så den tager udgangspunkt i læserens behov for at finde oplysninger. Det vil gøre den mere tilgængelig for brugere, der gerne vil sikre sig at overholde reglerne.

Mere specifikke bemærkninger til bekendtgørelsen og Håndbogen:

Bekendtgørelse om bæredygtighed og reduktion af drivhusgas-emissioner for biomassebrændsler og flydende biobrændsler til energiformål m.v.

Landbrugs-
biomasse

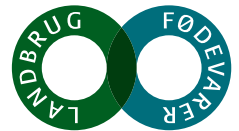
§3 I **nr. 5) og 6)** bør betegnelserne "ved landbrug" og "ved skovbrug" præciseres, så det tydeliggøres, om der er tale om biomasse, der er frembragt ved "landbrugsmæssig henholdsvis skovbrugsmæssig drift" eller om det er biomasse som er indsamlet fra et areal, som kunne være på en matrikel på en gård, men hvor der ikke sker erhvervsmæssig landbrugs- eller skovdrift.

§4 stk. 3 Her beskrives, hvilke anlæg der omfattes i bekendtgørelsen, og i stk. 3 er der en undtagelse for værker under 20 MW, ved anvendelse af fast biomasse fra landbrugsafgrøder. Men i Håndbogen fremgår denne grænse ikke, muligvis pga. en forglemmelse i Håndbogen.

§5, §6 &
§7 For at leve op til bestemmelserne i §§ 5-7 vil der være behov for, at der kan fremskaffes kortmateriale over alle de typer af naturarealer, der nævnes i bestemmelserne. Da der kan være tale om flere naturtyper under flere af punkterne, vil vi anmode om, at der f.eks. i Håndbogen beskrives hvilke naturtyper der menes ligesom det ikke er alle de nævnte naturtyper / arealer der er entydigt defineret i henhold til dansk regulering og forvaltning. Hvis der ikke sikres et sådan overblik vil det være vanskeligt at sikre, at reglerne overholdes og alle relevante typer er undersøgt.

Sådanne kortlag være tilgængelige for kortprogrammer som anvendes i markplanlægning eller let tilgængelige på myndighedernes hjemmesider. Da der lægges op til, at det specifikt er kortlag fra 2008 der skal administreres efter, bør Håndbogen indeholde en klar anvisning til, hvor der kan findes adgang til disse. Med de beskrevne retningslinjer lægges der op til en meget administrativt tungt system, hvor en række kortlag m.v. skal konsulteres. Landbrug & Fødevarer skal derfor foreslå, at der i stedet afsøges andre muligheder for at sikre, at de ønskede krav til bæredygtighed overholdes. Dette kunne f.eks. være et krav om en erklæring om at der ikke er sket nogen overtrædelser af gældende miljølovgivning på arealerne siden referenceåret 2008. En sådan eller lignende løsning vil kunne lette administrationen betragteligt for hovedparten af biomasseleverandører.

Særligt til §6: Skal stk. 2 og 3 forstås således, at hvis et areal har været dyrket med f.eks. poppel eller pil i 2008 og siden er omlagt til f.eks. korn, så kan halmen ikke sælges som bæredygtigt biomasse, medmindre der laves særlig beregning af

klimagasfortrængning? Og vil det samme gælde fremtidige omlægninger af sådanne arealer?

Eller mangler der en præcisering i teksten om, at der er tale om arealer som ikke er i omdrift? Arealer etableret med f.eks. poppel og pil som afgrøder vil være defineret som værende fortsat i omdrift.

I fald det første gør sig gældende, vil det være en forkert måde at belønne de landmænd, som for 10-20 år siden lyttede til politikernes råd og ønsker, hvorefter de etablerede arealer med produktion af biomasse til energi, samtidig med at de leverede på politisk ønske om reduktion i udvaskning af kvælstof og forbrug af pesticider. Politikerne må ikke vende sig mod dem ved nu at gøre livet mere besværligt for dem.

Bekendtgørelsen henviser til bilag 1 del C i Håndbogen. Der findes ikke noget bilag 1, da de kaldes med bogstaver, og i bilag A er der ikke inddeling med bogstaver, så ikke noget afsnit C.

§8 Her er tale om implementering af VEII krav.

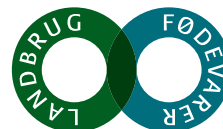
Landbrug & Fødevarer har tidligere i dialogen med Energistyrelsen fået tilkendegivet, at affaldsprodukter fra industri (f.eks. kornafrens), hører med i gruppen af affald som kommunalt affald (se figur 1.1. i Håndbog). Det vil sige, at der udelukkende skal overholdes DHG krav (se tabel 1.1 i Håndbog).

Det fremgår ikke tydeligt af §8, da der står "... som stammer fra landbrugsarealer ...". F.eks. kornafrens fra det korn landmænd årligt høster fra ca. 1,4 mio. ha, og som sælges til industrier, der renser korn for avner, ukrudtsfrø, halm, sand og småsten. Oprindeligt kommer det fra landbrugsarealet, men affaldsproduktet kommer fra et korn- eller frørenseri, så affaldsproduktet stammer fra industri. Kan det bekræftes, at f.eks. kornafrens håndteres i gruppen af "affald herunder kommunalt"?

§9 Stk. 2: Der står "I perioden fra den 1. august 2018 til og med den 31. juli 2021 må der pr. indberetningsperiode....", er det muligt med beskrivelse af reglerne for mere end 1 måned fra bekendtgørelsen træder i kraft 30. juni 2021.

Ikke-skov

§16 Det fremgår af bestemmelse, at træ fra ikkeskov stilles over for et krav om genplantning.
Det er uforståeligt, at der med bestemmelsen stilles krav om reetablering f.eks. i situationer, hvor der af landbrugsmæssige hensyn sker nedtagning af f.eks. læhegn. Det betyder, at ved lovlig fjernelse af et læhegn, kan biomassen fra denne proces ikke benyttes til bæredygtig energi.
Hvis et levende hegn af dyrkningstekniske årsager skal nedlægges, ændrer det ikke noget med et genplantningskrav, da indtægt fra bæredygtigt salg af flis ikke vil ændre på beslutningen om at fjerne hegnet. I landbruget sker der løbende forandringer med hensyn til behovet for bl.a. placering af læhegn. Biomassen fra arbejdet med at fjerne læhegn burde på denne baggrund anerkendes som et restprodukt.

Muligheden der beskrives i Håndbogen for etablering af tilsvarende hegn andet sted giver ikke landbrugsmæssigt mening, da man ikke altid kan planlægges, at nye hegn skal etableres, når gamle skal væk.

Indfasning af krav til træ fra ikke-skov bør udsættes, så der kan komme et system på plads til dokumentation af kravene. Det bliver f.eks. ikke muligt at nå at få en certificeringsordning klar inden sommer 2021. Der kan laves en delvis indfasning, hvor kravet til sporbarhed inkluderes fra starten, og så følger resten senere, når systemerne er på plads.

Bekendtgørelse om Håndbog om opfyldelse af bæredygtighedskrav og krav til reduktion af drivhusgasemissioner for biomassebrændsler til energiformål

- 2.1 Hvor adskiller en *frivillig ordning* sig fra en certificeringsordning?
Hvis det tænkes som systemer, som udelukkende viser, at direktivet overholdes, vil de ikke dække de den danske implementering.

Der mangler en nærmere beskrivelse af, hvilket niveau *kildeområde* defineres på. Er det på landsplan, regionalt eller på matrikel?

- 3.1 Det virker som om der mangler et punkt om landbrugsbiomassebrændsler. Beskrivelserne virker til udelukkende at vedrøre træbaseret biomasse. Delen om landbrugsbiomassebrændsler (§4 i den anden bekendtgørelse og VEII-direktivets Artikel 29) bør inkluderes. Her er grænsen for biomasse fra landbrugsprodukter på 20 MW.

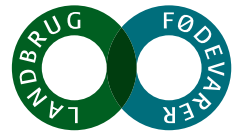
- Figur 1.1 Den første boks "Er biomassen produceret ved landbrug dvs. ved landbrugsdrift på dyrkede arealer" beskriver ikke med sikkerhed, hvor f.eks. gylle skal placeres. Det kommer jo umiddelbart ikke fra det dyrkede areal, og derfor kan der svares "NEJ", men skal vi så ende i "restprodukt fra anden produktion" eller "affald, herunder kommunalt"?
Umiddelbart er vores forventning, at der skal svares "JA" i den første boks og det er "restprodukt" af "biomasse fra landbrug".
Kan Energistyrelsen bekræfte den forventning?

Eller er det fordi der mangler en beskrivelse af, at figuren udelukkende handler om den biomasse som kommer direkte fra marken f.eks. halm? Det vil betyde at f.eks. gylle og kornafrens ikke skal gennem figuren.

Bortset fra denne mulighed for misforståelse er det generelt godt med en tydelig beskrivelse af, hvor forskellige typer biomasse skal hen.

- 4.1 Her står "Bæredygtighedskriterierne gælder for alle anlæg over 2 MW". Dette er ikke i overensstemmelse med den anden bekendtgørelse og VEII-direktivets Artikel 29. Vi forventer, at dette bliver tilrettet de andre.

I afsnittet "Hvis biomassen ikke er certificeret", er det positivt, at efterlevelse vurderes at være opfyldt ved overholdelse af allerede gældende lovgivning.

Det vil være en stor hjælp, hvis der kunne laves et skema, der viser, hvilken lovgivning der er tale om, så der ikke opstår tvivl om dette.

4.1.1 a) Forventes der indført en national overvågnings- eller håndteringsplan? En national plan vil betyde, at den enkelte operatør ikke skal udarbejde sin egen plan.

b) Kan der også her forventes at være tilstrækkeligt, såfremt der ikke er ændret på arealerne og deres anvendelse siden 2008, og der ikke har været overtrædelser af regler for opdyrkning af natur siden 2008 (som ovenfor)?

Det er her vanskeligt at finde dokumentation for de typer af natur, som beskrives. Det vil også her være en fordel, at der anvendes de termer for naturtyper, som generelt benyttes i Danmark.

Kan Energistyrelsen anvise, hvor der kan findes data?

c) Samme bemærkning vedr. beskrivelse af termer for naturtyper.

ii og iii) Her er det vanskeligt at forstå, om dette betyder, at lavskov og flerårige energiafgrøder på landbrugsjord etableret inden 2008, ikke længere kan benyttes som bæredygtigt flis til energi, og om arealerne efter omlægning til korn ikke kan benyttes til f.eks. produktion af bæredygtig halm uden særlige krav til dokumentation.

Hvis det ikke er det, som menes, bør det forklares, hvad punkterne betyder.

Landbrug & Fødevarer har meget vanskeligt ved at forstå, hvis en afgrøde etableret til produktion af flis, pludselig ikke kan høstes som bæredygtigt flis.

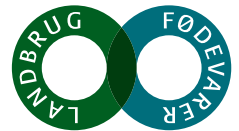
4.1.2 Kunne listen med energiafgrøder ikke skiftes med tabellen fra bilaget, der henvises til. Så vil det være tydeligt, om det er hele planten eller f.eks. kun roden.

Det er positivt, at efterafgrøder er klart beskrevet til ikke at være en energiafgrøde.

4.2 Planlægges der oprettelse af en national overvågnings- eller håndteringsplan for at afhjælpe virkningerne for jordbundens kvalitet og kulstofindholdet i jorden?
4.2.1 Hvis ikke der kommer national overvågnings- eller håndteringsplan, hvilke krav forventes der så at skulle efterleves til overvågning af kulstofindhold?

Er der tale om et regnskab for kulstof som fraføres og tilførsel på arealerne, hvor det så i gennemsnit over f.eks. 10 år skal være positivt bidrag med kulstof. F.eks. når der fjernes halm til energi, skal der så regnes med kulstof, som bliver taget væk fra arealet, og den mængde sammenholdes med kulstof tilført med organiske gødninger, efterafgrøder, rodnet m.m.

Vil en beregning i et markstyringsprogram, som MarkOnline, kunne benyttes som dokumentation? Det er programmet, hvor næsten alle landmænd har data for deres arbejde i marken liggende. Det indeholder også fra 2022 et modul, der kan beregne kulstofbalance på arealerne, med baggrund i modellen C-tool.

Hvad menes med betegnelsen " hensigtsmæssig forvaltning af landbrugsjorden"? Vil det sige dyrkning i overensstemmelse med gældende dansk lovgivning?

- 4.2.2 Verifikator skal bekræfte, at jordkvaliteten og kulstoflageret i jorden ikke er i tilbagegang. Det er en formulering, som kan misforstås sådan, at der skal foretages jordanalyser af kulstofindhold. Det er ikke muligt at følge kulstofindholdet med analyser, da usikkerheden på analyserne er så store, at de ikke giver mening at foretage. Dette samtidig med at ændringen af jordens kulstofpulje sker meget langsomt.
Vi vil foreslå en formulering i retning af "Verifikator skal bekræfte, at der er overvågnings- eller håndteringsplan for kulstofbalancen og jordkvaliteten på arealet".

- 4.3 Her er der igen udfordringen med, hvor der findes dokumentation for, hvilke arealer der er tale om. Samtidig er der ikke kendskab til fyldestgørende database med oplysninger om status på kulstofindholdet på sådanne arealer i januar 2008. Kan Energistyrelsen anvise, hvor der kan findes data?

Er det muligt igen her, at såfremt der ikke er overtrådt anden lovgivning vedr. inddragelse af natur til opdyrket areal siden 2008, så er denne regel ligeledes overholdt?

- 4.3.1 Det er positivt med listen med relevant lovgivning, der forventes overholdt, til efterlevelse af punkt b)

I fravær af b)

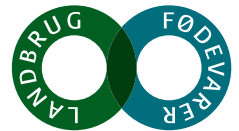
- For store kulstoflagre: Her kan der igen være en udfordring med at finde dokumentation for status på arealet i 2008.

I afsnittet der starter med: "Virksomheden skal forlange, at biomasseleverandørerne...".

Her mangler igen beskrivelse af, hvilket niveau der er tale om. Er det på landsplan, regionalt eller ned på matrikel (mark)? Skal data gemmes de 5 år, som fremgår i kap. 10.6?

- 4.3.2 Se 4.3.1

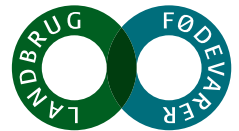
- 6 Særligt dansk krav om reetablering.
Det er uforståeligt, at der er krav om reetablering, når der af landbrugsmæssige hensyn sker nedtagning af f.eks. læhegn. Det betyder, at ved lovlig fjernelse af et læhegn, kan biomasse, der bliver fra denne proces, ikke benyttes til bæredygtig energi.
Biomassen er et restprodukt fra en naturlig del af arbejdet med produktion af landbrugsafgrøder. Her sker der forandringer med hensyn til behovet for bl.a. placering af læhegn.
Mængde af biomasse fra læhegn, der fjernes, er yderst begrænset, og salget af flis er ikke baggrund for at fjerne læhegn.

I kapitlet henvises til en sagkyndig person. Det er ikke lykkedes at finde beskrivelse af hvilke krav der er til en sagkyndig. Udarbejdes en beskrivelse af minimumskrav til en sagkyndig? Det er en vanskelig opgave, da kravene skal gælde for sagkyndig uden for Danmark.

Af relevante informationskilder er beskrevet bl.a. Rødlisten. Hvilke kategorier i listen skal tages i betragtning? En lidt nærmere beskrivelse er nødvendig.

- 8 "Affald herunder kommunalt" vurderes ud fra definitionen at være f.eks. kornafrens og frøafrens fra virksomheder, der modtager korn og frø direkte fra landmænd. Virksomhederne processerer herefter korn og frø, så de efterfølgende vil være rensede for urenheder som sand, sten og ukrudtsfrø. Den frarensede del, som er blanding af ukrudtsfrø, avner, halmrester, sand og småsten behandles som affald. Er dette korrekt?
- 9
Tabel 9.3 Note 36 i tabellen. Her står anvendelse af målinger af kulstofniveau i jord som en mulighed. Her er det vigtigt at bemærke, at måling af en ændring i jord-kulstof er meget svær at dokumentere, da ændringen udgør så lille en andel af jordens samlede kulstofindhold, at en analyse af en uhomogen jord ikke giver entydigt svar. Landbrug & Fødevarer har i PlantePro regnet på et eksempel, der viser, at en dyrkningspraksis øger kulstofindholdet over 25 år med 8,9 ton kulstof, svarende til godt 30 ton CO₂ ekv. I eksemplet har vi en opbygning i de første 10 år på 4,3 t kulstof pr. ha, hvilket øger humusprocenten med 0,2, som er inden for usikkerheden ved en analyse. Så en måling med 10 års afstand vil sandsynligvis ikke være signifikant forskellig fra den forrige. Dette for at understrege hvor usikkert det er med analyser og kulstof. Derfor er metoden her i energisammenhæng mere enkel med en model, der ser på tilførsel og fraførsel af kulstof. Der er værktøjer, der kan udregne dette.
- 10.1 I Sidste afsnit fremgår " at oplysninger om geografisk oprindelse og typen af råprodukt for biomassebrændslerne skal stilles til rådighed for forbrugerne på operatørernes, leverandørernes eller de relevante kompetente myndigheders websteder...".
- Det fremgår ikke klart, hvilket niveau af "geografisk oprindelse" der er tale om. Er det oprindelsesland, region eller kommune niveau?
Det gør sig gældende flere gange i kapitlet.
- Det bør fremgå mere klart af Håndbogen, på hvilket niveau der skal beskrives oprindelse.
- Bilag Landbrug & Fødevarer forstår baggrunden for at optrykke bilagene fra VE-direktivet uforarbejdet, men skal opfordre kraftigt til at lave en særlig ordliste eller i fodnoter, at tilpasse de i direktivet meget dårlige oversættelser fra originalsproget til de korrekte danske betegnelser.
- Bilag E I Verifikators erklæring under "Resumé af udført arbejde" er der beskrevet, at der er "Gennemført en gennemgang og test af målinger af data for kulstof og bæredygtighed.....". Hvad er det for "målinger af data for kulstof"?

Det giver ikke fagligt mening at måle kulstofindhold i jord.

Bilag F I boksen med Biodiversitet på side 142 er formuleringen ikke let at forstå. Det ville være nemmere at forstå, hvis der benyttes formuleringen fra bekendtgørelsen §5, hvor det står beskrevet uden anvendelse af to gange "ikke".

Ønskes ovennævnte uddybet, er I velkomne til at kontakte undertegnede, ligesom vi fra Landbrug & Fødevarers side gerne deltager i yderligere afklaringer og forbeholder os muligheden for at vende tilbage med yderligere kommentarer, hvis vi finder det nødvendigt.

Med venlig hilsen

Thomas Holst
Chefkonsulent

EU og Frø

D +45 3339 4691
M +45 2076 2061
E THL@lf.dk